

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **A. M.**, zast. JUDr. Alžbětou Prchalovou, advokátkou, se sídlem v Brně, Dřevařská 25, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 8. 2004, č. j. 63 Az 9/2004 – 36,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností napadá shora označený rozsudek Krajského soudu v Ostravě, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného správního orgánu ze dne 6. 1. 2004, č. j. OAM-6539/VL-07-15-2003. Tímto rozhodnutím byla žádost stěžovatele o udělení azylu zamítnuta jako zjevně nedůvodná dle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu).

Stěžovatel samostatným podáním požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Proti označenému rozhodnutí správního orgánu podal stěžovatel žalobu, ve které toliko uvedl, že nesouhlasí s rozhodnutím žalovaného správního orgánu a požaduje jeho zrušení a vrácení věci k dalšímu řízení.

V napadeném rozsudku dospěl krajský soud, obdobně jako žalovaný správní orgán, k závěru, že stěžovatel zemi původu neopustil z důvodů upravených zákonem o azylu, tj. v důsledku pronásledování za uplatňování politických práv a svobod, nebo pro odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů (§ 12 zákona o azylu). Krajský soud přisvědčil žalovanému správnímu orgánu v tom, že důvodem žádosti o azyl bylo pronásledování, avšak ze strany soukromých osob, a z hlediska takto uváděných důvodů v žádosti o udělení azylu se krajský soud zcela ztotožnil s právním názorem a závěrem žalovaného správního orgánu o zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Krajský soud v Ostravě neshledal naplnění žádného žalobního bodu a žalobu proto rozsudkem jako nedůvodnou zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel kasační stížnost, opírající se o důvody vymezené v § 103 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Navázal, že s rozhodnutím nesouhlasí, a to proto, že ministerstvo dostatečně nezohlednilo jeho situaci. Připustil, že nebyl pronásledován takovým způsobem, jak to vyžaduje § 12 zákona o azylu, ale na druhou stranu se nemohl obrátit na jakoukoliv instituci se žádostí o pomoc, díky provázání těchto institucí s mafií na území Ukrajiny. Vyslovil názor, že zákon o azylu by měl chránit občany států, kde není možné se domáhat svých práv cestou policie, soudů a jiných státních institucí. Takovou zemí Ukrajina podle hodnocení Ministerstva zahraničí USA o dodržování lidských práv, ze které vycházelo i Ministerstvo vnitra, rozhodně je. Vyslovil názor, že jeho případ je hodný zvláštního zřetele v souladu s § 14 zákona o azylu. Poukázal na vymezení pojmu pronásledování a na písemné odůvodnění rozhodnutí žalovaného, v němž se zmiňuje o situaci na Ukrajině. Dovozoval, že je pochopitelné, že se nemohl bez prostředků na úplatky obrátit na policii či jinou státní instituci se žádostí o pomoc. Navrhoval, aby napadený rozsudek krajského soudu byl zrušen a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení. Podáním ze dne 20. 10. 2004 požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný poskytl na výzvu soudu ke kasační stížnosti vyjádření, ve kterém vyslovil souhlas se závěry krajského soudu a odkázal na správní spis. Doplnil, že stěžovatelova tvrzení o nemožnosti se obrátit na orgány na Ukrajině považuje za účelová. Žalovaný správní orgán navrhl, aby kasační stížnosti nebyl přiznán odkladný účinek a kasační stížnost byla zamítnuta.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Po přezkoumání kasační stížnosti Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas a jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. Stěžovatel je zastoupen advokátkou.

Před samotným posouzením věci považuje Nejvyšší správní soud za nutné předeslat, že v řízení o kasační stížnosti není jeho úkolem znovu posuzovat, zda měl být stěžovateli azyl udělen, nýbrž je jeho úkolem pouze posoudit, zda předchozí řízení naplňuje důvody vymezené v § 103 odst. 1 s. ř. s., specifikované stěžovatelem.

Protože stěžovatel za tento důvod označil důvody vymezené v § 103 odst. 1 pod písm. d) s. ř. s. je třeba se nejprve vyjádřit k jejich významu. První, tam upravený důvod (nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti rozhodnutí) spočívá podle Nejvyššího správního soudu buď v tom, že rozhodnutí vykazuje takové textové a formulační nedostatky, že z obsahu textu není dostatečně zřejmá souvislost s příslušnými podklady pro rozhodnutí, nebo příp. v tom, že i jinak text rozhodnutí obsahuje nejasné, rozporné či jiným způsobem nesrozumitelné údaje. Taková nesrozumitelnost rozhodnutí však v souzené věci podle Nejvyššího správního soudu nenastala. Následující důvod (nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí) je potom třeba spatřovat v tom, že se rozhodnutí neopírá o důvody, které opodstatňují dospět k určitému výroku rozhodnutí a možný dopad je třeba posuzovat vždy ve pojení se zněním konkrétního rozhodnutí. Konečně posledně jmenovaný důvod, tedy že se jedná o nepřezkoumatelnost spočívající v jiné vadě řízení před soudem, Nejvyšší správní soud poznamenává, že je třeba její význam posuzovat jako důvod pro zrušení rozhodnutí krajského soudu pouze za předpokladu splnění věty navazující, tedy, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Označené důvody specifikované v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. však podle Nejvyššího správního soudu v souzené věci nenastaly. K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. se nevztahuje k rozhodnutí správního orgánu, ale k rozhodnutí soudu.

Nejvyšší správní soud uvádí, že podle ustanovení § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

V daném případě správní orgán na případ stěžovatel použil tzv. zkráceného řízení o azylovém právu uplatňovaného na základě zjevně nedůvodného návrhu na zahájení řízení. Jedná se o řízení, které není prováděno v celém rozsahu, tj. neprobíhá zde proces dokazování o přítomnosti odůvodněného strachu z pronásledování. Možnost zkráceného řízení je zakotvena v ustanovení § 16 zákona o azylu, přičemž nutno zdůraznit, že naplnění podmínek v tomto ustanovení neznamená automatické vyloučení z řízení o udělení azylu, ale jeho zrychlení. Žadateli však musí být dána možnost, aby se vyjádřil k obsahu své žádosti, aby mohly být posouzeny konkrétní jednotlivé důvody, které jej vedly k opuštění země původu.

Ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu stanoví, že žádost o udělení azylu se zamítne jako zjevně nedůvodná, pokud stěžovatel neuvádí skutečnosti o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů vymezených v § 12 zákona o azylu.

Z předloženého správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel podal dne 16. 12. 2003 návrh na zahájení řízení o udělení azylu, ve kterém výslovně uvedl, že o azyl žádá z důvodu, že na Ukrajině nemá práci, matka je v České republice, přijel za ní. Doplnil, že matka měla na Ukrajině dluh, její věřitel mu vyhrožoval a požadoval peníze. Stejně tak z protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu na území České republiky ze dne 18. 12. 2003 vyplynulo, že stěžovatel o azyl žádá z důvodu pronásledování ze strany věřitele své matky. Podle stěžovatelova tvrzení mu věřitelé

vyhrožovali, že pokud dluh nevrátí, zabijí jej. Ze správního spisu přitom dále vyplynulo, že stěžovatel v zemi původu problémy se státními orgány neměl, s uvedenými problémy se na ně neobrátil, o přestěhování v rámci Ukrajiny se rovněž nepokusil a odcestoval do České republiky

Z takto zjištěného skutkového stavu, a to v rozhodující míře přímo od stěžovatele, vycházel správní orgán, jakož i krajský soud a jejich závěr o tom, že stěžovatel neuvedl skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, tak plně vychází ze skutkového stavu zjištěného v průběhu správního řízení. Označené problémy nelze podřadit pod důvody vymezené zákonem o azylu. V případě pronásledování ze strany soukromých osob v domovské zemi, lze institut azylu použít teprve v případě, že by se stěžovatel se svými problémy obrátil na domovské orgány a ty mu neposkytly ochranu. Nejvyšší správní soud na podporu svého závěru odkazuje např. na rozsudek ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 5/2003 - 51, ve kterém bylo uvedeno, že *žádost o azyl, jejímiž jedinými důvody jsou toliko potíže se soukromými osobami („mafií“) v domovském státě, spočívající ve vydírání žadatelky a ve výhružkách žadatelce a její dceři pro žadatelčiny podnikatelské aktivity, je podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění zákona č. 2/2002 Sb., zřejmě bezdůvodná. Důvodem pro udělení azylu mohou být pouze tehdy, pokud by orgány domovského státu, u nichž by se žadatelka skutečně domáhala poskytnutí ochrany, nebyly schopny ochranu před takovým jednáním poskytnout. Na žadatele se v tomto případě nevztahuje ani překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona č. 325/1999 Sb., ve znění zákona č. 2/2002 Sb.*

Nejvyšší správní soud tak shrnuje, že závěr o tom, že stěžovatel v žádosti neuvedl skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, tak plně vychází ze skutkového stavu zjištěného v průběhu správního řízení v souladu s příslušnými ustanoveními správního řádu. Správní orgán správně žádost o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu zamítl, přičemž krajský soud správně posoudil, že skutkový stav byl žalovaným správním orgánem zjištěn přesně, důkazy, které si správní orgán opatřil byly úplné a tyto vyhodnotil v kontextu platné právní úpravy. S těmito závěry se ztotožňuje i Nejvyšší správní soud.

Pokud jde o námitky stěžovatele, v nichž se dovolává posouzení poměrů v zemi jeho státní příslušnosti a odkazuje na zprávu Ministerstva zahraničí USA o dodržování lidských práv, z níž měl žalovaný v napadeném rozhodnutí vycházet, je třeba především uvést, že napadené rozhodnutí správního orgánu z žádné takové zprávy nevychází. Je tomu tak proto, že v případě zamítnutí žádosti o udělení azylu podle § 16 odst. 1 zákona o azylu, se správní orgán nezabývá výrokem ve smyslu § 91 o překážkách vycestování, takže situaci v zemi státní příslušnosti nemusí zjišťovat. I bez zřetele k výše uvedenému je však nutno konstatovat, že stěžovateli nic nebránilo v tom, aby se obrátil se žádostí o pomoc na příslušné orgány Ukrajiny. Jeho tvrzení, že se nemohl bez prostředků na úplatky obrátit na policii či jinou státní instituci, tak zůstává tvrzením hypotetickým.

Výše uvedené souvisí i s námitkou o neudělení humanitárního azylu ve smyslu § 14 zákona o azylu. Jestliže se správní orgán nezabýval meritorně posouzením toho, zda byla či nebyla naplněna skutková podstata ustanovení § 12 zákona o azylu, pak se nemusel zabývat ani splněním podmínek ustanovení § 14 zákona o azylu, tj. podmínkami udělení azylu z humanitárních důvodů. Neprovádí-li správní orgán dokazování o přítomnosti důvodů azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu, neboť vychází z toho, že stěžovatel neuvedl skutečnosti

svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 [§ 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu], potom výrok ve vztahu k ustanovení § 14 zákona o azylu v posuzované věci nepřichází v úvahu. Podle tohoto ustanovení lze totiž v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu, avšak jenom za situace, jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12. Jak již však bylo výše opakovaně uvedeno, v posuzované věci bylo provedeno tzv. zkrácené řízení, a to z důvodů zjevně nedůvodné žádosti, aniž by v tomto řízení důvody uvedené v § 12 byly zjišťovány. Jestliže důvody pro udělení azylu podle § 12 nebyly zjišťovány (nemohly být tudíž ani zjištěny) nepřichází v úvahu výrok o udělení azylu z humanitárních důvodů podle § 14 zákona o azylu.

V případě možného přezkumu § 14 zákona o azylu by Nejvyšší správní soud navíc musel uvést, že správní soudy přezkoumávají rozhodnutí správních orgánů vydané v návaznosti na ustanovení § 14 zákona o azylu pouze omezeně, a to z hlediska jeho mezí, popř. z hlediska jeho případného zneužití. Udělení azylu podle ustanovení § 14 zákona o azylu je tak na volné úvaze správního orgánu, přičemž však tuto volnou úvahu, tedy zda byl důvod hodný zvláštního zřetele či nikoli, může správní soud přezkoumávat pouze z hlediska překročení případných mezí správního uvážení (§ 78 odst. 1 s. ř. s.), nebo z hlediska případné libovůle ze strany správního orgánu. Lze tedy shrnout, že Nejvyššímu správnímu soudu nepřísluší posuzování, zda v souzené věci došlo k naplnění důvodů hodných zvláštního zřetele. Nejvyšší správní soud rovněž poznamenává, že úkolem správního soudu, ač v takzvané plné jurisdikci, je toliko přezkum zákonnosti, a to s ohledem na meze správního uvážení, resp. jeho zneužití, jeho úkolem však není suplování správního orgánu při správním uvážení, které je vyhrazeno toliko správnímu orgánu.

Nejvyšší správní soud s poukazem na výše uvedené dospěl k závěru, že rozhodnutí žalovaného bylo vydáno v souladu s ustanovením § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Nejvyšší správní soud přitom nezjistil naplnění důvodů kasační stížnosti, a proto kasační stížnost dle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Za této procesní situace, kdy Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti rozhodl neprodleně po jejím obdržení a po nezbytném poučení účastníků řízení o složení senátu, se z důvodu nadbytečnosti již samostatně nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Protože žalovaný žádné náklady neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ani žádné mu vzniklé náklady ze spisu nezjistil, rozhodl tak, že žádnému z účastníků se právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává, když stěžovatel s kasační stížností úspěch neměl.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. října 2005

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu